

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 25. juuli 2023
(OR. en)

12176/23

AGRI 427
AGRIORG 90
AGRIFIN 92

SAATEMÄRKUSED

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	25. juuli 2023
Saaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	COM(2023) 456 final
Teema:	KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE eelarve eraldamiskriteeriumide kohaldamise ja ülekandmiste mõju kohta ELi koolipuuvilja-, -kõogivilja ning -piima kava tulemuslikkusele

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2023) 456 final.

Lisatud: COM(2023) 456 final

Brüssel, 25.7.2023
COM(2023) 456 final

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

**eelarve eraldamiskriteeriumide kohaldamise ja ülekandmiste mõju kohta ELi
koolipuuvilja-, -kõogivilja ning -piima kava tulemuslikkusele**

SISUKORD

1. Sissejuhatus.....	2
2. Eraldamiskriteeriumid.....	2
2.1. Õiguslik taust.....	2
2.2. Meetodid liidu toetuse soovituslike eraldiste kindlaksmääramiseks kooliaasta kohta pärast 1. augustit 2023	3
2.2.1. Andmeallikad.....	3
2.2.2. Arvutused.....	4
2.3. Eraldamiskriteeriumide kohaldamise tulemus	5
3. Ülekandmiste mõju.....	6
3.1. Õiguslik taust.....	6
3.2. Ülekandmised rakendusperioodil 2017–2023	6
4. Järeldused.....	8

1. SISSEJUHATUS

Kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1308/2013¹ artikli 225 punktidega e ja f täidab käesolev aruanne komisjoni kaht seotud aruandekohustust Euroopa Parlamendi ja nõukogu ees seoses ELi koolipuuvilja-, -kõogivilja ning -piima kavaga (ELi koolikava).

Esimene kohustus puudutab artikli 23a lõikes 2 osutatud eraldamiskriteeriumide kohaldamist, millega on sätestatud ELi koolikavale ettenähtud toetuse kogusumma liikmesriikide vahel jaotamise objektiivsed kriteeriumid.

Teine kohustus on seotud artikli 23a lõikes 4 osutatud ülekandmiste mõjuga ELi koolikava tulemuslikkusele seoses koolipuuvilja ja -kõogivilja ning -piima jagamisega. Need sätted võimaldavad liikmesriikidel üks kord kooliaasta jooksul üle kanda kuni 20 % kummastki oma soovituslikust eraldisest; nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel võib protsenti suurendada kuni 25 %ni².

2. ERALDAMISKRITEERIUMID

2.1. Õiguslik taust

Vastavalt määruse (EL) nr 1308/2013 artikli 23a lõikele 1 on ELi toetus koolikavale kinnitatud kogusummas 220 804 135 eurot kooliaasta kohta, millest 130 608 466 eurot on eraldatud puu- ja kõogiviljadele ning 90 195 669 eurot piimale.

Summad eraldatakse liikmesriikidele järgmiste objektiivsete kriteeriumide põhjal.

- a) 6–10aastaste laste arv asjaomases liikmesriigis. Peetakse äärmiselt tähtsaks järjepidevalt suurendada kõnealuste toodete osakaalu laste toiduvalikus ajal, mil nende toitumisharjumused on kujunemisejärgus, aidates sellega kaasa ühise põllumajanduspoliitika (ÜPP) eesmärkide saavutamisele, eelkõige turgude stabiliseerimisele ning praeguste ja tulevaste varude kättesaadavusele (vt määruse (EL) nr 1308/2013 põhjendus 24).
- b) Asjaomase liikmesriigi eri piirkondade arengutase, et suurem toetus eraldataks vähem arenenud piirkondadele ja Egeuse mere väikesaartele määruse (EL) nr 229/2013 artikli 1 lõike 2 tähenduses.

(¹) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1308/2013, millega kehtestatakse põllumajandustoodete ühine turukorraldus ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 922/72, (EMÜ) nr 234/79, (EÜ) nr 1037/2001 ja (EÜ) nr 1234/2007.

(²) ELi toimimise lepingu artiklis 349 loetletud äärepoolseimate piirkondadega liikmesriikide puhul ja muudel nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel, näiteks kui liikmesriik peab võtma arvesse erilist turuolukorda koolikavaga hõlmatud sektoris, oma konkreetseid mureküsimusi seoses ühte või teise rühma kuuluvate toodete väikese tarbimisega või muid muutusi ühiskonnas.

- c) Lisaks punktides a ja b osutatud kriteeriumidele ka varasem liidu toetuse kasutamine piima ja piimatoodete lastele pakkumisel.

Neile objektiivsetele kriteeriumidele tuginedes sätestas nõukogu oma määruses (EL) nr 1370/2013 ELi toetuse soovituslikud eraldised liikmesriigi kohta ajavahemikuks 1. august 2017 – 31. juuli 2023³.

Selle määruse artikli 5 lõike 4 kolmandas lõigus sätestatakse, et alates 1. augustist 2023 peab komisjon kehtestama ELi toetuse soovituslikud eraldised kooliaasta kohta igale liikmesriigile. ELi toetus peab järgima samu eraldamiskriteeriume ja võtma arvesse miinimumsummat, mida liikmesriikidel on õigus saada (290 000 eurot koolipuuvilja ja -kõögivilja kohta ja 193 000 eurot koolipiima kohta), nii et piiratud demograafilise suurusega liikmesriigid saaksid rakendada kulutasuvat skeemi.

Selle alusel on komisjon kehtestanud soovituslikud eraldised kuueaastaseks ajavahemikuks alates 1. augustist 2023 kuni 31. juulini 2029. See hõlmab rakendusperioodi, mis on sätestatud strateegiates, mille liikmesriigid peavad esitama komisjonile 30. aprilliks 2023 kooskõlas komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2017/40⁴ artikli 2 lõikega 3.

2.2. Meetodid liidu toetuse soovituslike eraldiste kindlaksmääramiseks kooliaasta kohta pärast 1. augustit 2023

2.2.1. Andmeallikad

- a) **6–10aastaste laste arv** on võetud Eurostati viimastest andmetest rahvastiku vanuse ja soo kohta 1. jaanuaril. 2021. aastal suurenes 6–10aastaste laste arv EL 27s 2 % võrrelduna aastaga 2012. Suurim kasv (vahemikus +20 %) registreeriti Sloveenias, Rootsis, Maltal, Luksemburgis ja Tšehhi Vabariigis. Loendus näitas langust 13 % Portugalis, 5–8 % Rumeenias, Madalmaades, Taanis, Itaalias ja Ungaris ning 4 % nii Kreekas kui ka Horvaatias.
- b) **Vähem arenenud piirkonnad:** kategooriad on määratletud dokumendis „Ühtekuuluvuspoliitika õigusraamistik aastateks 2021–2027“⁵. Need on NUTS2 tasandi piirkonnad, kus SKP elaniku kohta (ostujõu standardina) on alla 75 % EL 27 keskmisest.

⁽³⁾ Nõukogu 16. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1370/2013, millega määratakse kindlaks põllumajandustoodete ühise turukorraldusega seotud teatavate toetuste kehtestamise meetmed.

⁽⁴⁾ Komisjoni 3. novembri 2016. aasta delegeeritud määrus (EL) 2017/40, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 1308/2013 seoses liidu toetusega, mida antakse haridusasutustes puu- ja kõögivilja, banaanide ja piima pakkumiseks, ning muudetakse komisjoni delegeeritud määrust (EL) nr 907/2014.

⁽⁵⁾ <https://cohesiondata.ec.europa.eu/2021-2027-Finances/2021-2027-IJG-Categories-of-NUTS2-regions/uxj2-277b/data>.

Egeuse mere väikesaared on määratletud määruse (EL) nr 229/2013⁶ artiklis 1 kui kõik Egeuse mere saared, välja arvatud Kreeta ja Euboia (see vastab NUTS2 piirkonnale, mis on märgitud kui Kreeka 42, Notio Aigaio, ning seda arvestatakse samal viisil vähem arenenud piirkonnana).

- c) Andmed **varasema kasutamise** kohta on võetud liikmesriigi igakuistest kuludeklaratsioonidest, mis on saadetud komisjonile vastavalt komisjoni rakendusmäärusele (EL) nr 908/2014⁷ (eelarvepunktid 05 02 18 ja 08 02 03 04). Kasutatud arvandmed on ELi keskmised kulud, mida iga liikmesriik on teinud koolipiimale viimasel neljal kooliaastal: 2017/2018, 2018/2019, 2019/2020 ja 2020/2021. Võrrelduna ajavahemikuga 2012–2014 võib täheldada märkimisväärset kulude suurenemist (üle 100 %) Bulgaarias, Tšehhi Vabariigis, Iirimaa, Itaalias, Luksemburgis, Maltal ja Sloveenias. Slovakkia suurendas kulu 71 % võrra. Samas on kasutus järsult langenud Prantsusmaal (–96 %) ja Belgias (–54 %). Varasema kasutuse üldine määr ELi tasandil on suurenenud 3 % võrra⁸.

2.2.2. Arvutused

Koolipuuvilja- ja -köögivilja puhul eraldati ELi toetuse kogusumma (130 608 466 eurot) algselt liikmesriikidele proportsionaalselt kriteeriumiga a, st vastavalt 6–10aastaste laste arvule.

Seejärel arvutati kuni 20 % lisatoetus proportsionaalselt 6–10aastaste laste osakaalule iga liikmesriigi vähem arenenud piirkondades / Egeuse mere väikesaartel (kriteerium b). Sellise lähenemisviisi tulemuseks on nimetatud kriteeriumi peaaegu 5 % osakaal (lisatoetus 7 028 176 eurot ja kogusumma 137 636 642 eurot).

ELi toetuse soovituslikke eraldisi, mis tulenesid kriteeriumide a ja b põhjal arvutatud summadest, vähendati proportsionaalselt, et need vastaksid ELi toetuse kogusummale 130 608 466 eurot.

ELi toetuse soovituslikku eraldist igale liikmesriigile kohandati vastavalt nõudele, et iga liikmesriik saab vähemalt 290 000 eurot. Küpros, Luksemburg ja Malta said lisasumma. ELi toetuse soovituslikke eraldisi kõigile teistele liikmesriikidele vähendati proportsionaalselt kogusummaga.

Koolipiima puhul eraldati ELi toetuse kogusummast 60 % liikmesriikidele proportsionaalselt kriteeriumiga a, st 6–10aastaste laste arvuga. Tuginedes kriteeriumile b, eraldati 5 % ELi koolipiima toetuse kogusummast liikmesriikidele proportsionaalselt 6–10aastaste laste osakaalule iga liikmesriigi vähem arenenud piirkondades / Egeuse mere väikesaartel.

⁽⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. märtsi 2013. aasta määrus (EL) nr 229/2013, millega kehtestatakse põllumajanduse erimeetmed Egeuse mere väikesaarte jaoks ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1405/2006.

⁽⁷⁾ Komisjoni 6. augusti 2014 aasta rakendusmäärus (EL) nr 908/2014, milles sätestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1306/2013 rakenduseeskirjad seoses makse- ja muude asutustega, finantsjuhtimisega, raamatupidamisarvestuse kontrollimise ja heakskiitmisega, kontrollieeskirjadega, tagatistega ja läbipaistvusega.

⁽⁸⁾ Nende kolme kriteeriumiga seotud tötabelid ja arvutused on esitatud I lisas.

Lisaks neile kahele kriteeriumile eraldati kooskõlas kriteeriumiga c 35 % ELi koolipiima toetuse kogusummast liikmesriikidele, kus ELi toetuse keskmine kulu lapse kohta ületas ELi keskmist, proportsionaalselt ELi toetuse varasema kasutusega neis liikmesriikides. Need liikmesriigid on Bulgaaria, Tšehhi Vabariik, Taani, Eesti, Küpros, Luksemburg, Ungari, Läti, Leedu, Malta, Poola, Rumeenia, Slovakkia, Soome, Rootsi.

ELi koolipiima toetuse soovituslikud eraldised, mis tulenesid kriteeriumide a, b ja c põhjal arvatud kogusummast, kohandati vastavalt nõudele, et iga liikmesriik saab vähemalt 193 000 eurot. Luksemburg ja Malta said täiendava summa. ELi toetuse soovituslikke eraldisi kõigile teistele liikmesriikidele vähendati proportsionaalselt kogusummaga (üksikasjalikud arvutused vt II lisas).

2.3. Eraldamiskriteeriumide kohaldamise tulemus

Kümnele liikmesriigile (Eesti, Horvaatia, Itaalia, Kreeka, Leedu, Madalmaad, Portugal, Rumeenia, Taani ja Ungari) on ELi toetuse uus soovituslik eraldis **koolipuuvilja ja -köögivilja** puhul väiksem kui eelmisel perioodil. Kreeka, Leedu ja Ungari puhul on vähenemine alla 5 %; Eesti, Horvaatia, Itaalia, Madalmaade, Rumeenia ja Taani puhul on see 5–10 % ja Portugali puhul 15 %.

14 liikmesriigile (Austria, Belgia, Bulgaaria, Hispaania, Iirimaa, Läti, Poola, Prantsusmaa, Rootsi, Saksamaa, Slovakkia, Sloveenia, Soome, Tšehhi Vabariik) on ELi toetuse uus soovituslik eraldis **koolipuuvilja ja -köögivilja** puhul suurem kui eelmisel perioodil. Suurenemine on alla 5 % Austria, Bulgaaria, Hispaania, Läti, Poola, Prantsusmaa, Saksamaa ja Soome puhul; 5–10 % Belgia, Iirimaa, Slovakkia ja Tšehhi Vabariigi puhul; 19 % Rootsi ja 20 % Sloveenia puhul.

ELi toetuse soovitusliku eraldise vähenemise või suurenemise põhipõhjus on muutus 6–10aastaste laste arvus asjaomases liikmesriigis ning Eesti puhul muutus tunnustatud vähem soodsate piirkondade staatuses.

Tulenevalt miimumnõudest (st iga liikmesriik saab vähemalt 290 000 eurot) Küprose, Luksemburgi ja Malta soovituslik eraldis ei muutunud.

Mis puutub **koolipiima**, siis on 15 liikmesriigi (Austria, Belgia, Hispaania, Horvaatia, Iirimaa, Itaalia, Kreeka, Küpros, Madalmaad, Portugal, Prantsusmaa, Rootsi, Saksamaa, Sloveenia ja Soome) ELi toetuse soovituslik eraldis väiksem kui eelmisel perioodil.

Alla 5 % vähenes see Belgia ja Hispaania jaoks; 5–10 % Austria, Iirimaa, Kreeka, Madalmaade, Rootsi, Saksamaa ja Sloveenia jaoks, 14 % Itaalia jaoks, 20–30 % Horvaatia, Prantsusmaa ja Soome jaoks, 41 % Portugali ja 49 % Küprose jaoks. Portugalis vähenes 6–10aastaste laste arv 13 % ja varasem kasutamine kahanes märkimisväärselt. Osana institutsioonidevahelistest aruteludest oli Küpros varasemal perioodil saanud suurema abisumma, kui tal selleks eraldamiskriteeriumide range kohaldamise korral õigus oleks olnud.

Kokkuvõttes on **koolipiima** puhul soovituslike eraldiste muutused märkimisväärsamad kui **koolipuuvilja ja -köögivilja** puhul. Selle põhjus seisneb ELi toetuse varasema

kasutamise seotud kolmandas kriteeriumis (uue skeemi järgi vähenes mõne liikmesriigi toetus märgatavalt).

Kui vaadata ELi toetuse soovitusliku eraldise kogusummat (puu- ja köögiviljad ning piim), koges kolm liikmesriiki järsku langust: Küpros (31 %), Portugal (–25 %) ja Soome (–19 %); ükski nimetatuid ei suutnud viimase nelja kooliaasta jooksul kasutada 100 % soovituslikust eraldisest.

3. ÜLEKANDMISTE MÕJU

3.1. Õiguslik taust

ELi koolipiima ja ELi koolipuuvilja ja -köögivilja kava olid eraldi kavad, kuni nad määruse (EL) 2016/791⁹ alusel ühendati ühtse õigus- ja finantsraamistiku alla. Euroopa Parlament ja nõukogu arvestasid, et ühtne lähenemisviis võimaldaks liikmesriikidel saavutada jagamise maksimaalse mõju eelarvet muutmata ja suurendada haldamise tõhusust. Selleks aga, et võtta arvesse kavade (ja nende tarneahelate) erinevusi, peaksid teatavad elemendid, nagu näiteks vastavad eelarvepaketid, jääma eraldi.

Alates 1. augustist 2017 esitavad koolikavas osaleda soovivad liikmesriigid igal aastal taotluse ELi toetuse saamiseks, täpsustades koolipuuvilja ja -köögivilja ning -piima jaoks taotletavad summad. Nagu eespool märgitud, võimaldab määrus (EL) nr 1308/2013 liikmesriikidel teha soovituslikes eraldistes üks kord kooliaasta jooksul kuni 20 % ulatuses ülekandmisi, et rakenduskavas oma prioriteete ja vajadusi paremini kohendada. Ülekandmisi võib teha kas:

- a) liikmesriikide soovituslike eraldiste vahel enne järgmiseks kooliaastaks lõplike eraldiste kindlaksmääramist või
- b) liikmesriikide lõplike eraldiste vahel pärast kooliaasta algust, kui sellised eraldised on kõnealuse liikmesriigi jaoks kehtestatud.

3.2. Ülekandmised rakendusperioodil 2017–2023

ELi koolikava 2017/2018–2020/2021 hindamine (tuginedes liikmesriikide delegaatidelt põllumajandustoodete ühise turukorralduse komisjonile loomsete toodete kohta esitatud töödokumentide ülevaatele) näitas, et ELi toetuse ülekandmise võimalust kahe ELi kava vahel kasutas 14 liikmesriiki. Põhiliselt kanti vahendeid üle koolipiima kavast koolipuuvilja ja -köögiviljakavale (10 liikmesriigi 14st, kus ülekandmisi tehti). Ülekandmise peamine

⁽⁹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. mai 2016. aasta määrus (EL) 2016/791, millega muudetakse määruseid (EL) nr 1308/2013 ning (EL) nr 1306/2013 haridusastutustes puu- ja köögivilja, banaanide ning piima pakkumise toetuskava osas.

põhjus oli rahuldada suuremat nõudlust puuviljade ja köögiviljade järele, paralleelselt koolipiimale eraldatud eelarve alakasutusega¹⁰.

Ülekandmisi koolipiima eraldistest koolipuuvilja ja -köögivilja eraldistesse kümnes asjaomases liikmesriigis ei taotletud igal aastal ja ülekantud eelarve oli aastati erinev, nagu on näha järgmises tabelis.

Liikmesriik	ÜLEKANDMISE AASTA	ÜLEKANTUD SUMMAST KASUTATUD PROTSENT
Belgia	2017/2018–2020/2021	0 %
Taani	2020/2021	0 %
Saksamaa	2018/2019	100 %
	2017/2018, 2019/2020 ja 2020/2021	0 %
Iirimaa	2017/2018	60 %
Hispaania	2017/2018	30 %
	2018/2019 ja 2019/2020	0 %
Küpros	2017/2018	0 %
	2018/2019	82 %
	2019/2020	0 %
	2020/2021	60 %
Luksemburg	2017/2018–2020/2021	100 %
Malta	2017/2018	0 %
Madalmaad	2017/2018	27 %
	2018/2019	70 %
	2019/2020 ja 2020/2021	0 %
Austria	2017/2018–2018/2019 ja	0 %

⁽¹⁰⁾ Üksikasjalik tabel liidu toetuse koolipuuvilja ja -köögivilja ning koolipiima vahel ülekandmiste kohta on III lisas.

Ülekandmisi koolipuuvilja ja -kõõgivilja eraldistest koolipiima eraldistesse tegi piiratud arv liikmesriike (Portugal, Prantsusmaa, Rootsi, Rumeenia), kuid ülekantud summad olid suuremad. Rootsi kasutas seda võimalust igal aastal, sest ELi koolipuuvilja ja -kõõgivilja kava seal ei rakendata; siiski jäi ülekantud summa tegelikult kasutamata. Prantsusmaa kandis üle ligikaudu 4,5 miljonit eurot igal aastal, et koolipiima ja koolipuuvilja ja -kõõgivilja eraldiste eelarved oleksid võrdse suurusega. Siiski jäid hindamisega hõlmatud nelja-aastasel rakendusperioodil mõlemad eraldised suures osas kasutamata. Üksnes Rumeenias kasutati ülekantud summat täiel määral tänu sellele, et jaotamise sagedus (igapäevane) suurenes.

4. JÄRELDUSED

Määruses (EL) nr 1308/2013 sätestatud kriteeriume ELi koolikavale antava ELi toetuse kogusumma jaotamiseks ELi liikmesriikide vahel kohaldas nõukogu määruse (EL) nr 1370/2013 (ajavahemikuks 1. august 2017 – 31. juuli 2023) vastuvõtmisega ja komisjon rakendusotsuse (EL) 2023/106 (ajavahemikuks 1. august 2023 – 31. juuli 2029) vastuvõtmisega. Viimatinimetatud dokument võeti vastu pärast seda, kui 15. detsembril 2022 saadi positiivne arvamus põllumajandusturgude ühise korralduse komiteelt, kus 24 liikmesriiki, kes esindasid 83 % ELi rahvastikust, väljendasid oma toetust. Teisisõnu toetas kriteeriumide kohaldamist valdav enamus.

Kriteeriumid jäävad oluliseks, sest nad juhivad kolmest aluspõhimõttest: proportsionaalsus (õpilaste arv igas liikmesriigis); ühtekuuluvus (piirkonna arengutase); tõhusus (varasem kasutus). ELi koolikava jätkuva läbivaatamise käigus võidakse kaaluda kolmanda kriteeriumi (varasem kasutus) ulatuse laiendamist koolipuuviljale ja -kõõgiviljale, sest praegu piirdub see vaid koolipiimaga.

ELi toetuse ülekandmise võimalust kasutati peamiselt vahendite ülekandmiseks koolipiimalt koolipuuviljale ja -kõõgiviljale. Seda tehti eesmärgiga rahuldada suurenenud nõudlust puuviljade ja kõõgiviljade järele, mis näib olevat kooskõlas ELi koolipuuviljade ja -kõõgiviljade kavast osalevate laste arvu kasvava suundumusega ning ELi koolipiima kavast osalevate laste arvu vähenemisega¹¹.

Praktikas kasutati ülekantud summasid tõhusalt kuni 15 % ülekandmisel koolipiima eraldistest koolipuuvilja ja -kõõgivilja eraldistele ja 12 % ülekandmisel koolipuuvilja ja -kõõgivilja eraldistest koolipiima eraldistele. Tänu sellisele võimalusele said liikmesriigid eraldatud ELi toetust aga paremini kasutada, vajaduse korral suurendades jaotatavat kogust ja jaotamise sagedust. ELi koolikava jätkuva läbivaatamise käigus võidakse kaaluda

⁽¹¹⁾ Ajavahemikus 2017/2018–2020/2021 vähenes koolipuuvilja ja -kõõgivilja kavast kasu saavate laste arv 2,5 % (suures osas seonduvalt tervisepiirangutega, millega piirati COVID-19 pandeemia levikut). Koolipiimast kasu saavate laste arv on aga alates 2017/2018 pidevalt vähenenud.

lähenemise lihtsustamist, lubades liikmesriikidel kasutada riiklikke eraldisi vastavalt vajadusele ja nagu on kirjeldatud nende riigistrateegiates.